

FINANSAI Pradedantiems investuotojams bankai meta aukštų palūkanų kabliuką

Reklamos saldumas slepia riziką

VŽ SKAIČIUS

20,4
mlrd. Lt

Tiek fizinių asmenų indėlių (terminuotųjų ir iki pareikalavimo) laikoma Lietuvos bankuose.

Šaltinis: Lietuvos bankas

TEKS PAPRAKAITUOTI Kiekvienas norėtų, kad jo sutaupyti pinigai uždirbtų pinigus, bet vienas vizitas į banką to pasiekti nepadės.

VŽ | RŪTA SLUŠNYTĖ

Prisiskolinę, o gal ir prisiskolinę gyventojai dabar visuotinai raginami taupyti ir investuoti. Aktyviausi ragintojai – bankai, vienas paskui kitą siūlantys finansinius produktus, viliojančius didesnėmis nei infliacija terminuotojo indėlio palūkanomis ir su indėliu susietomis investicijomis. Nepriklausomi finansų analitikai sako: investavimo kultūros ugdymas, žinoma, sveikintinas, bet akiai kliautis bankų rekomendacijomis nereikėtų.

Rugsėjo mėnesį 11% metinėmis palūkanomis už terminuotąjį indėlį klientus viliojo SEB Vilniaus bankas, spalį jau 12% palūkanas paskelbė dalijantis „Nordea Bank Lietuva“.

Klientai, suvilioti reklamos ir nusprendę be didelių pastangų apsaugoti savo santaupas nuo infliacijos, atėję į banką sužino: už patrauklias palūkanas riziką turės prisiimti patys – tai yra privalės investuoti. Kuo didesnė indėlio dalis investuojama – tuo didesnės garantuotos palūkanos už likusią indėlio dalį.

„Po šiais pasiūlymais nebūtinai slypi tie 11% ar 12%. Viskas priklauso nuo padėties rinkoje. Jei vyraus palankios augimo tendencijos, bankai tikrai galės pasiūlyti didesnes palūkanas, bet jei rinka smuks, už dalį indėlio siūlomos aukštesnės palūkanos gali net ne kompensuoti investuojant pėmosi Mindaugas Stragis, UAB „Finansiniai projektai“ direktorius.

Palūkanos – ne labdara

„Nordea“ pasiūlymo esmė – 12% metinės palūkanos už terminuotąjį indėlį, jei 85%

indėlio sumos bus investuojama į „Nordea“ valdomus investicinius fondus. Jei į fondus investuojama 20%, 50% ar 70% depozito, atitinkamos ir indėlio palūkanos – 4,5%, 5,5% ir 7,5%.

SEB Vilniaus banko paketas irgi panašus: 11% palūkanų už terminuotąjį indėlį klientams, kurie 80% sumos skiria investicinių fondų vienetų, su akcijomis susietų obligacijų ar „VIP investiciniam gyvybės draudimui“ įsigyti. Jei lėšos investavimo priemonėms ir indėliui paskirstomos po 50%, palūkanos siekia 6,5%. Jei investavimui skiriama tik penktadalis sumos – už indėlį telieka 5% metinių palūkanų.

„Bankai mėgina pritraukti lėšų, kadangi terminuotieji indėliai, kurių palūkanos smarkiai atsilieka nuo infliacijos, tapo nepatrauklūs. Reklamuodami tokius produktus kaip investiciniai indėliai, akcijos, susietos su obligacijomis, bankai siekia palankiomis sąlygomis gauti lėšų.

Bankui paranku, kad žmonės lėšas patiki ilgam laikotarpiui, be to, indėlių draudimo mokesčius bankas moka tik už terminuotuoju indėliu paverčiamą, bet ne investuojamą dalį. Tokias lėšas bankui pelningiau pritraukti negu indėlius“, – sako p. Stragis.

Kojinėje – jokių vilčių

Ponas Stragis pripažįsta, kad „pinigus iš kojinių reikia traukti bet kuriuo atveju“. Žmogus, turintis santaupų, privalo pats pasirinkti rizikos laipsnį, apskaičiuoti, kiek nuvertės jo pinigai, jei bus laikomi kaip terminuotieji indėliai.

„Investuojant į naujas finansines priemones galima bent jau turėti vilties, kad bus galima uždirbti daugiau nei iš indėlių. Bet uždarbis gali būti ir mažesnis. Taigi tik nuo

paties investuotojo priklauso, ar rinktis saugias finansines priemones, ar mokytis investuoti, ar siekti didelio uždarbio iškart ir ryžtis dėl didesnės rizikos produktų. Bet kuriuo atveju tartis dėl pasirinkimo reikia ne su viena finansų institucija“, – moko p. Stragis.

Audrius Džikevičius, klubo „Pinigų srautas“ viceprezidentas, išvengia pavojų, kad nepatyrę investuotojai gali pernelyg akiai pasikliauti vieno banko rekomendacijomis ir pasirinkti jiems netinkantį produktą.

„Bankas yra priklausomas finansinis patarėjas ir pirmiausia siūlo savo produktus. Žmogui, kuris mažai išmano, tai riboja pasirinkimo galimybę ir gali jam net pakenkti. Vienas konkretus bankas gali ir neturėti reikiamo spektro skirtingų produktų, kurie tikėtų tam klientui, ir jam gali būti pasiūlyti arba pernelyg konservatyvūs, arba pernelyg rizikingi produktai“, – sako p. Džikevičius.

Pasiūlo ir nusprendžia

„Sampo“ bankas daugiau nei prieš metus buvo pirmasis Lietuvoje pasiūlęs analogiškos struktūros, iš dviejų investavimo priemonių – indėlio ir investicinio fondo – sudarytą finansavimo produktą. „Sampo“ bankas siūlo 9% metinių palūkanų už 6 mėn. terminuotąjį indėlį, jei viena dalis lėšų skiriama indėliui, kita – investiciniam fondui.

Igorius Pancerevas, „Sampo“ banko Privačios bankininkystės departamento direktorius, sako, kad pasiūlymo tikslas buvo atverti naujas galimybes žmonėms, iki šiol laikiusiems santaupas tik terminuotaisiais indėliais: „Negaliu sakyti, kad bankas iš šio produkto daug uždirbo, nes užtikrinamos aukštos palūkanos.“

Pasak p. Pancerevo, tai konservatyvus, vidutinės rizikos

investavimas: pusė lėšų investuojama į obligacijas, pusė – į akcijų rinkas, be to, pasirenkamos nerizikingos rinkos – aukšto patikimumo obligacijos ir didelės sėkmingos įmonės.

„Orientuojamės ir nepatyrusį investuotoją, todėl siekiame iš esmės nedidinti rizikos. Neleidžiame klientui pasirinkti fondo – pasiūlome jį patys, ribojame riziką, nes neprofesionalūs investuotojai gali ir nesuprasti, kuo rizikuoja“, – aiškina p. Pancerevas.

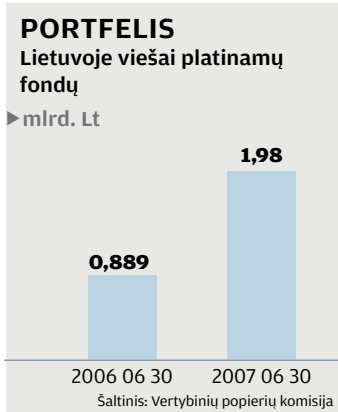
Igoris Ryklys, „Hansabanko“ Investicinių produktų valdymo departamento direktorius, vardija: šįmet išplatintos 8 investicinio indėlio emisijos, pasirašyta sutartis su pasauline investicijų valdymo bendrove „Franklin Templeton“ ir pradėti viešai platinti jos investiciniai fondai.

„Natūralu, kad bankai aktyviai siūlo taupymo ir investavimo produktų, nes tokie klientų poreikiai. Gera ekonominė padėtis, didėjantis darbo užmokestis leidžia turėti laisvų lėšų, todėl norima, kad laisvi pinigai „dirbtų“. Išbandydami paprastesnius taupymo ir investavimo produktus, žmonės supranta, kad investuoti gali kiekvienas“, – drąsina p. Ryklys.

Moko pagrindų

Julita Varanaušienė, SEB Vilniaus banko prezidento patarėja ir šeimos finansų ekspertė, kalbėdama apie naujausią banko pasiūlytą produktą su 11% palūkanomis už terminuotąjį indėlį, pripažįsta: jei akcijų rinkoje vyksta smukimas, investuota dalis gali būti nuostolinga.

„Gali būti, kad praėjus 6 mėn. laikotarpiui, kuriam dedamas indėlis, gautos 11% palūkanos nepadengs nuostolio, gauto investicinių fondų dalyje. Tikėtina, kad klientas tokiu atveju

susinervins ir ateis į banką. Investavimo vadybininkas jam patars atsiimti indėlį, o investicijai palikti ilgesniam laikotarpiui, kol bus atkurta investuotų pinigų vertė“, – dėsto p. Varanaušienė.

Ji sako, kad reikia įvertinti ir patirtį, įgytą investuojant. „Emocijų gali būti ir gerų, ir blogų, bet žmogus, vos pradėjęs pažinti su investiciniais fondais, neturėtų pasiduoti emocijoms, o ieškotų išeičių. Beveik taisyklė, kad vykstant korekcijoms akcijų rinkoje visų pirma atbėga tie, kuriems tai – pirmoji korekcija gyvenime. Ilgainiui investuotojai reaguoja ramiau“, – psichologinius niuansus aiškina ekspertė.

Pasak p. Pancerevo, „Sampo“ banko atstovo, naudojimasis tokiais produktais moko investuoti ilgesniam laikotarpiui, tai yra moko vienos svarbiausių taisyklių – kad investuojant reikia orientotis į ilgesnį periodą, mažiausiai 3–5 metus.

„Prieš porą metų įsigiję investicinių vienetų, žmonės neskuba jų pardavinėti. Tai – geras ženklas, nes Lietuvos bankų rinkoje iki šiol dauguma indėlių yra 3–6 mėn. trukmės, o ilgalaikės investicijos vertinamos nepatikliai. Tačiau terminuotaisiais indėliais laikydami pinigus, vis pratęsinėdami juos trumpam

TRŪKSTA ŽINIŲ

Visuomenės nuomonės tyrimai rodo, kad bankų deklaruojamas siekis išmokyti investuoti visus, kurie apie tai iki šiol neturėjo jokio supratimo, pareikalaus titaniškų pastangų. Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centro „Vilmorus“ apklausa, atlikta „Sampo“ banko užsakyму, rodo, kad žmonėms trūksta elementarių žinių apie investavimą. Penktadalis gyventojų apskritai neturi nuomonės, kas yra investavimas, o teisingai investavimo sąvoką – kad tai esanti sudėtinga, žinių ir patirties reikalaujanti, tačiau ilgą laikotarpį dažniausiai pelninga veikla – apibūdina mažiau nei trečdalis.

7% apklaustųjų įsitikinę, kad investavimas – įvairių sukčių veikla, kuria siekiama pasipelnyti iš naivių žmonių“. 73,7% apklaustųjų teigia neinvestuojantys ilgą laikotarpį, 29,3% mano, kad ši atsakomybė tenka investicijų valdymo bendrovei. Realia padėti – kad riziką tenka prisiimti ant savo pečių – suvokia vos 14% gyventojų.

Šaltinis: „Sampo“ bankas

laikotarpiui, žmonės neretai metų metus neatsiima pinigų. O investicinis fondas užtikrina likvidumą – suteikiama galimybė parduoti investicinius vienetus ir užfiksuoti gautą rezultatą arba laikyti investiciją ilgiau be jokių pratęsimų“, – dėsto bankininkas.